

תשורה משמחת הנישואין של
דוד ורבקה שיחיו ריבקין
יום רביעי ז' תמוז ה'תשפ"ב
כפר חב"ד

עד נאמן

תולדות חייו ופועלו של הגה"ח
ר' מנחם מענדל קופרשטון ע"ה

עד נאמן

עריכה, ליקוט החומר ומחקר:
מנחם מענדל אדלער

עימוד ועיצוב:
מנחם מענדל חביב

© כל הזכויות שמורות לעורך
נדפס בארץ הקודש, תשפ"ב-2022

להערות ותיקונים והזמנת תשורות:
mendiadler@gmail.com

אין לשכפל או לאחסן במאגר מידע כל חלק שהוא מחוברת זו (ובכלל זה פרסום תמונות או מסמכים) ללא רשות מראש מהעורך.

פתח דבר

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי אצאנו החתן הרב התמים דוד שיחי' עב"ג הכלה המהוללה מרת רבקה תחי'.

הננו מכירים טובה, התודה והברכה לכל אלו מידידינו וממכרינו שטרחו ובאו מקרוב ומרחוק להשתתף ולחגוג עמנו ביום שמחת לבבנו, ולברך הזוג יחיו בחיים מאושרים בגור'.

מבוסס ומיוסד על הנהגתו של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ בחתונת הרבי נשי"ד, הלא הונהג המנהג בקרב אנ"ש שיחי' לחלק 'תשורה' לאלו שבאו לקחת חלק בהשמחה.

הננו מתכבדים בזה להגיש לאורחינו הנכבדים תשורה מיוחדת זו הכוללת בתוכה, כדלהלן:

- סקירה מקיפה אודות תולדות חייו ופועלו של הגה"ח ר' מנחם מענדל קופרשטוך ע"ה - חסיד ומקושר בלב-ונפש להוד כ"ק אדמו"ר הרש"ב ובנו הוד כ"ק אדמו"ר הריי"צ.

כחלק מסקירה נרחבת זו מתפרסמים כאן עשרות מכתבים, תמונות, מסמכים וראיונות אודות הגה"ח מ"מ קופרשטוך ע"ה הרואים אור לראשונה בבימה זו.

- כהוספה הובאו צילומים ממכתבי הרבי לסבו וסבתו של החתן הרה"ח ר' ירחמיאל ריבקין ע"ה ומרת שושנה רייצה חנה מינה ריבקין ע"ה.

ליקוט, מחקר ועריכת החומר נעשתה על-ידי הת' מנחם מענדל שיחי' אדלער ותודתנו מקרב לב נתונה על כך.

אנו תפילה שמשמחת חתונה זו נזכה בקרוב ממש לנישואין הנצחיים של הקב"ה עם כנסת ישראל, בביאת משיח צדקנו תיכף ומיד. וכלשון הוד כ"ק אדמו"ר נשי"ד:

"ונזכה זעהן זיך מיט'ן רבי'ן דא למטה אין א גוף ולמטה מעשרה טפחים, והוא יגאלנו!"

ד' תמוז ה'תשפ"ב – פלאות בכל מכל כל!
שנת השמיטה – שבת להוי'.

הרב שאול ורייזל רוזנבלט
ביתר עילית

הרב משה וחנה ריבקין
בית שמש

הקדמה

בשעה טובה ומוצלחת הננו שמחים להגיש סקירה מרתקת ומקיפה אודות תולדות חייו ופועלו של הגאון החסיד ר' מנחם מענדל קופרשטוך ע"ה בליווי עשרות מכתבים, תמונות, מסמכים וראיונות המתפרסמים בבימה זו לראשונה.

הרב מנחם מענדל קופרשטוך, חסיד מופלא שהיה מקושר בלב-ונפש להוד כ"ק אדמו"ר הרש"ב ובנו הוד כ"ק אדמו"ר הרי"צ, כמעט ונשכח מדפי ההיסטוריה. אך עדות נאמנה אחת שהשאיר - עדות נצח, היא זו שדחפתנו להעמיק חקר בדמותו ולהעלות את תולדות חייו עלי ספר.

זכה הרב קופרשטוך לשמש כ'עד נאמן' בחתונה המלכותית בוורשה וחתימתו מתנוססת על שטר הכתובה של הרבי נשי"ד.

בתקופתו היה מהרבנים החסידיים הבולטים בפולין וגלילותיה ובהמשך גם בארץ ישראל בה כיהן ברבנות בחיפה וכסגן יו"ר אגודת חסידי חב"ד בארץ ישראל. מעל לכל תפקידיו אלו, היה הרב קופרשטוך תלמיד חכם מופלג, בעל תפילה ועובד ה', כשנוסף לזה אף ניחן בכושר נאום מיוחד במינו שהיה לשם ולתהילה בקרב רבים, ובהדרת פנים מרשימה במאוד.

כ"ק אדמו"ר הרי"צ התבטא על הרב קופרשטוך אשר "השי"ת חוננה בכשרונות מצוינים ובנשיאות חן", ו"כל אשר יכירו בהנהגותיו בדבוריו ובשיחותיו יתקרו אליו ביותר".

בקריאת יריעה זו, משמש לנו הרב קופרשטוך 'עד נאמן' - לא רק בכתובת הרבי נשי"ד, כי אם 'עדות נאמנה' על חייו של חסיד המסור לחלוטין לנשיא הדור ומנהיגו אשר בכל השתלשלות דברי ימי חייו, ניכרת וזועקת התמסרותו הבלתי מוגבלת לרבותינו נשיאינו ובתנופה מיוחדת בעניני הגאולה האמיתית והשלימה.

תוכן עניינים

7	פרק א - ימי עלומיו
15	פרק ב - על כס הרבנות
23	פרק ג - גלובוקי
65	פרק ד - בארץ חמדה
79	פרק ה - אגודת חסידי חב"ד
85	פרק ו - לאלתר לגאולה
93	פרק ז - אחרית ימיו
106	הוספה - מכתבים מהרבי למשפחת החתן

פרק א

ימי עלומיו

LEBOKIE

אברהם יהושע העשירי
הבפרידלנד

יחזקאל פינגין מלכ"ק אדמו"ר שני
I. SCHNEERSOHN of LUBAVITZ, HADMI H. FEV

KSIAZEOZKA WKLADOWA

CWYROBY KRAJOWE ZMNIEJSZAJĄC BEZROBOCIE
I ZWIĘKSZAJĄC DOBROBYT KRAJOWY

Confidence

קונפידנציה

Przewód Nr.

Uwagi służbowe

code min

הרב

קופרשטוך.

מנחם מענדל קופרשטוך נולד בעיירה דולהינוב, להוריו הרה"ח ר' ברוך ליב ולאמו מרת ברכה רבקה

אביו ר' ברוך ליב, היה מחסידי אדמו"ר הצמח צדק, אדמו"ר המהר"ש ואדמו"ר הרש"ב נ"ע וכיהן כ'שוחט ובודק' ('שו"ב') בעיירות פרילוקי ודולהינוב.

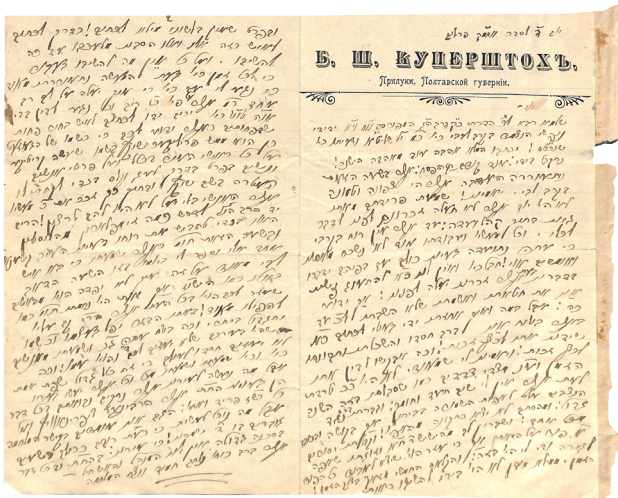
ר' ברוך ואשתו, מרת ברכה רבקה, ייחלו שנים רבות לאחר נישואיהם להיפקד בפרי בטן. בכל פעם שר' ברוך נסע לליובאוויטש לרבי המהר"ש, אשתו הייתה מבקשת ממנו שישאל מאת הרבי ברכה לבן. אך בכל פעם הוא שכח מזה לגמרי, והיה מבקש רק על עניינים רוחניים.

באחת הפעמים שהתכוון לנסוע אל הרבי, הודיעה לו אשתו, שבאם לא יבקש מהרבי את הברכה המיוחלת, היא לא תתן לו להיכנס בחזרה לביתם בשום אופן. בדרכו חזרה, לאחר הביקור אצל הרבי, נזכר לפתע ששכח לבקש את הברכה. מיד שב ר' ברוך על עקבותיו, וחזר לרבי,

לליובאוויטש. כשהגיע, ביקש את ברכתו הקדושה, שאשתו תזכה להיפקד בפרי בטן. אמר לו הרבי מהר"ש: 'יהיה לך בן'.

כשר' ברוך חזר לביתו, חיכתה לו אשתו בקוצר רוח, ושאלתה הראשונה הייתה האם סוף סוף ביקש מהרבי את הברכה. ר' ברוך ענה את דברי הרבי, שיהיה להם בן. אך מרת ברכה לא ויתרה, והמשיכה לברר האם ביקש מהרבי שהילד יהיה מוצלח בכל

כתב ידו של הרה"ח ר' ברוך ליב קופרשטוך ▼

התחומים. ענה לה ר' ברוך שלא ביקש מהרבי 'איזה' בן יולד להם. כששמעה זאת אשתו, היא כעסה מאוד, והחליטה שהפעם היא לא סומכת על בעלה, היא בעצמה תיסע לליובאוויטש. אמרה ועשתה, ומיד לקחה עגלה ונסעה לרבי.

בהגיעה לחצר הרבי בליובאוויטש, החליטה לעמוד בדרכו, היכן שהיה אמור לעבור, שם תוכל לפגוש את כבוד קדושתו. כשהרבי עבר, מיד ניגשה אליו, הציגה את עצמה וביקשה שהילד בו הרבי בירך אותם, יהיה 'מוצלח בכל התחומים'. הרבי מהר"ש חייך ואמר: 'הוא יהיה מוצלח בכל'.

גם בזה מרת ברכה רבקה לא הסתפקה, והמשיכה לעמוד בדרכו של הרבי. נדמה היה, שעדיין לא השיגה את מבוקשה. הרבי שאל: 'ומה

דולהינוב

העיירה דולהינוב הייתה עיירה יהודית טיפוסית, שרוב תושביה היו יהודים. התושבים היהודים היו בעיקר בעלי מלאכה, אך היו גם רוכלים, חנוונים וסוחרים. בתקופת לידתו של הרב קופרשטוך חיו בעיירה כ-1,100 יהודים.

האוכלוסייה היהודית שבעיירה נחלקה בין ה'חסידים' וה'מתנגדים', כששתי הקהילות הללו מתקיימות בשלום ושלווה זו לצד זו. אמנם לכל אחת מהם בתי כנסיות ומדרשות בסגנונה ורוחה שלה, אך התייחסו בכבוד אחת לשנייה. אם כי מחלוקת אחת הייתה - בענין הרבנות.

רב העיירה היה מקהילת ה'מתנגדים'. ואילו ה'מורה צדק', היה מחסידי חב"ד, שבפועל כיהן גם כרב קהילתם.

הרבנים ה'חבדי"ם' בעיירה בתקופת כ"ק אדמו"ר הצ"צ היו הגה"ח ר' שמואל (לא נודע שם משפחתו) שלאחר זמן עבר לכהן כרב בעיירה אילייה. אחריו מונה הגה"ח ר' גרשון משה ליפשיץ.

לערך בשנת תרכ"ח מונה הרה"ח יהודה לייב וואלף ב"ר דוד ליפמן וכיהן כחמישים שנה עד לפטירתו ב"ג אדר ראשון תרע"ח. אחריו מונה הרה"ח ר' גדליה וילנסקי הי"ד, שהיה מה'עובדים' בליובאוויטש. ר' גדליה כיהן כרב בעיירה עד לשואה עת נרצח ע"י הנאצים ימ"ש.

עוד? - ענתה מרת ברכה רבקה שהיא מבקשת שהילד שיוולד ידע גם לנגן בכינור. הרבי צחק ואמר: 'הוא ידע גם לנגן בכינור'.

ואכן, בתחילת שנת תרמ"ד נולד לר' ברוך לייב ולזוגתו מרת ברכה רבקה בן זכר, ונקרא על-שם הרבי הצמח צדק - מנחם מענדל.

עוד משחר ילדותו נתבלט בכשרונות מיוחדים, ביחוד היה מפליא בנגינתו על כינור ופסנתר. אמנם כשרונו האמיתי נתגלה במלואו כאשר שם העילוי הצעיר את פעמיו לשיבת 'תומכי תמימים' אשר בליובאוויטש שנפתחה לא מכבר, שם ראה ברכה בלימודו ונתעלה במעלות התורה, העבודה והחסידות.

אכן, ברכת הרבי התממשה במילואה.

חמישה בתי כנסת היו בעיירה. שלשה מהם היו של ה'מתנגדים', ושניים של החסידים. שלושה מבתי הכנסת היו ממוקמים במתחם מיוחד במרכז העיירה, שנקרא 'שול-הויז'. הם היו ממוקמים בצורת 'סגול', כששנים מבתי הכנסת היו של ה'מתנגדים' ואחד היה של החסידים. בית כנסת נוסף של החסידים היה במרכז השוק, ובית כנסת נוסף של ה'מתנגדים' היה בשוק החדש.

בית הכנסת המרכזי של החסידים היה נקרא 'די שטיבל', בו נמסרו שיעורי תורה לרוב ואף 'מתנגדים' היו באים להשתתף בשיעורים אלו.

רחוב
בדולהינב

שמות של חסידים שהתגוררו בעיירה אנו מוצאים בספר התמימים, ביטאון 'האח' וכתב ההתקשרות שנתנו לרבי הריי"צ לאחר פטירת הרבי הרש"ב.

חתונתו

בשלהי קיץ תרס"ט נישא הת' מנחם מענדל קופרשטוך למרת חיה פייגא, בתם של ר' שניאור זלמן דובער הכהן ומרת שיינא מלכה פסינזון. אף ר' זלמן נמנה על חסידי חב"ד המתגוררים בעיירה דולהינוב.

הכתובה
מחתונת
הרב
קופרשטוך
▼

חתונתם נערכה למזל-טוב בט"ו סיון תרס"ט, בעיירה דולהינוב לשמחתם הרבה של תושבי העיירה ששמחה בחתונת יוצאי חלציה. לאחר התחונה התיישבו ר' מנחם מענדל ורעייתו בעיירה עד לשנת תרע"ו.

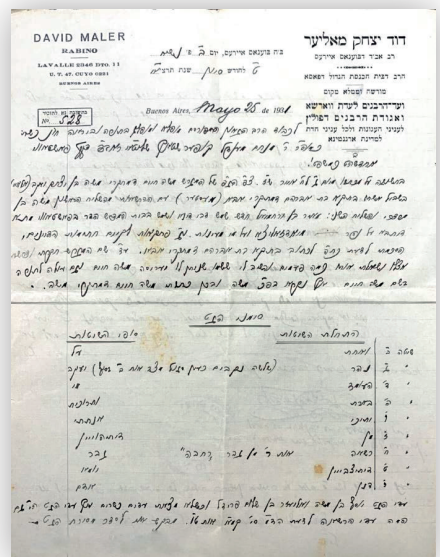
כעבור פחות משנה נולד בנם בכורם בשושן פורים שנת עת"ר, ויקרא שמו בישראל - גרשון זאב.

סמיכה לרבנות

בתקופת חתונתו, קיבל הרב קופרשטוך כתבי סמיכה לרבנות מהרבנים הרה"ח ר' יהושע העשיל הכהן זאמסקי רבה החסידי של העיר פרילוקי, וכן מהרב יהושע יאסנאהראדסקי שהיה רבה הכללי של העיר פרילוקי.

נוסף לזה, קיבל הרב קופרשטוך מהרב זאמסקי הסמכה להיות 'שוחט-ובודק' ('ש"ב').

במשך השנים הבאות, קיבל הרב קופרשטוך מכתבים רבים מכל רחבי העולם ובעיקר מאזורי רוסיה ופולין. במכתבים אלו נידונו עניני גיטין, ירושות, נישואין ועוד רבות.

אחד מתוך
עשרות
מכתבים
שנשלחו
אל הרב
קופרשטוך

אברהם יהושע העשיל בר' חיים הכהן זאמסקי
 רב בפרילוקי פלך פלטהאוע.

הנה ימי אברהם יהושע העשיל בר' חיים הכהן זאמסקי רב בפרילוקי פלך פלטהאוע. הנה ימי אברהם יהושע העשיל בר' חיים הכהן זאמסקי רב בפרילוקי פלך פלטהאוע. הנה ימי אברהם יהושע העשיל בר' חיים הכהן זאמסקי רב בפרילוקי פלך פלטהאוע.

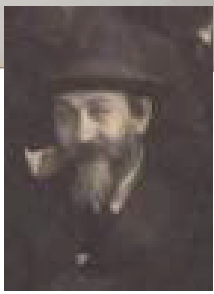

ויהי לתפארת בעירנו לעיני ה'. מכתבי הסמיכה לרבנות מאת רבני פרילוקי

F. M. Jasnogorodskii
 H. D.
 Прилуцкого уѣзднаго
 ОБЩЕСТВЕННАГО РАВВИНА.

יהושע באאישור מן ישראל
 יאסנאהאראדסקי
 רב זמויצ פיקק פרילוקי
 ומ"ס רב רשטי

כשרון כבוד הגדול ביותר אברהם יהושע העשיל בר' חיים הכהן זאמסקי. הנה ימי אברהם יהושע העשיל בר' חיים הכהן זאמסקי רב בפרילוקי פלך פלטהאוע. הנה ימי אברהם יהושע העשיל בר' חיים הכהן זאמסקי רב בפרילוקי פלך פלטהאוע.

הרה"ח ר' יהושע העשיל הכהן זאמסקי

יהושע באאישור מן ישראל
 יאסנאהאראדסקי
 רב זמויצ פיקק פרילוקי
 ומ"ס רב רשטי

פרק ב

על כס הרבנות

לאחר

חתונתו התיישב הרב קופרשטוך בעיירת הולדתו - דולהינוב. שמעו הטוב של העילוי הצהיר נתפשט עד מהרה בעיירות הסמוכות אשר מצידם הפצירו ברב קופרשטוך לכהן כרב בעירם.

ואכן מאמציהם נשאו פרי וביום שישי, י"א ניסן תרע"ו. החל הרב קופרשטוך להנהיג את קהילת רשטילוב.

'כתב הרבנות' נכתב ונחתם לתקופה של חמש שנים, בהם הרב קופרשטוך התחייב לשמש - נוסף על היותו רב המקום - כבעל קורא בתורה בשבתות ובמועדים, וכמנהיג כל צרכי הקהילה.

לאחר כחצי שנה, ביום ראשון י"ב אלול תרע"ו, נולד בנו השני של הרב קופרשטוך, חיים שלמה. כשנה וחצי לאחר מכן ביום שני י"ב ניסן תרע"ח נולדה בתו רחל.

עוד לפני שהסתיימו חמשת שנות רבנותו הגיעה מלחמת העולם הראשונה לפתח ביתם. כשלבד היות הקרבות מסוכנים לכלל הציבור, החלו הגויים לערוך פוגרומים בקרב היהודים והמצב הפך להיות מסוכן ביותר, מה שגרר את עזיבתם של מרבית הקהילה כשהם מתפזרים לערים גדולות ומרוחקות יותר. בנסיבות אלו עבר הרב קופרשטוך להתגורר בעיר פולטבה, בה היה ריכוז גדול של חסידי חב"ד.

בהגיעו לפולטבה, מונה הרב קופרשטוך לכהן כרב באחד מבתי הכנסיות של החסידים בעיר.

גם בפולטבה שנות המלחמה עברו על התושבים כשהם מלאים פחד ודאגה. הסבל שעבר על יהודי פולטבה היה נורא. כאשר

בית כנסת
בעיר
פולטבה

בכל שבוע, ולפעמים אפילו מספר פעמים ביום, העיר היתה נכבשת מכנופיה אחת לשניה: אדומים, לבנים, בולשביקים, מנשביקים, פטליורה, קוזקים ועוד. כאשר כנופיה אחת כבשה את העיירה, היו מתפרצים לבתים בצעקות ואיומים, במכות אכזריות ואף רצח ללא רחם, וחומסים כסף, אוכל ובגדים.

בשעה קשה זו בה נדדו תלמידי התמימים ממקום למקום הפכה פולטובה למשכנה של ישיבת 'תומכי תמימים'. הרב קופרשטוך שהיה מרבני החסידים בעיר סייע לתלמידי התמימים רבות והתיידד עם רבים מהם.

זמן קצר לאחר סיום המלחמה, חזר הרב קופרשטוך עם משפחתו לעיירת הולדתו, דולהינוב. בהגיעו לעיירה פתח ישיבה קטנה לצעירים שהחיתה את העיירה ותושביה.

מוגרדוד

באחת מהפעמים בהם נסע הרב קופרשטוך לרבי הריי"צ הורה לו הרבי: "אם יציעו לך רבנות בעיר מוגרדוד אל תקבלנה". שאל הרב קופרשטוך: "מדוע?" ענה לו הרבי: "מכיון שהם מחללי שבת". נענה הרב קופרשטוך: "אם כן, אדרבא אשתדל לפעול עליהם שיפסיקו בכך". שמע זאת הרבי והגיב: "בשעה שמכניסים ברזל מלובן לתוך מים, המים מעלים בועות רתיחה. כאשר המים מתקררים, הברזל מתקשה עוד יותר מבראשונה. מען דארף זען עס זאל זודן פון אנהויב

"מען
דארף זען
עס זאל
זודן פון
אנהויב
ביזן סוף".
כ"ק
אדמו"ר
הריי"צ

ביזן סוף" [=צריך לראות שזה יהיה חם מתחילתו ועד סופו]. בכך רמז הרבי: תחילה דרכו של אדם להתלהט לדבר מצוה, אך עם הזמן הוא מתקרר לדבר. ואז הוא נעשה 'קר' עוד יותר מאשר היה בראשונה. ולכן "מען דארף זען עס זאל זודן פון אנהויב ביזן סוף".

חזר הרב קופרשטוך לביתו שמר את דברי הרבי בלבו. ואכן כעבור זמן קיבל הצעה למשרת רבנות בעיר מורגרוד והוזמן לבקר בעיירה ולשאת דברים בפני כל הקהל בבית הכנסת. כאשר עלה הרב קופרשטוך לבימה, פתח ואמר: "לומר לפניכם 'דברים אחדים' זה דבר טוב ויפה אלא שאין בזה מן האמת. לומר לפניכם 'דברים חדים' - 'דברי אמת' - הרי אינכם מוכנים לקבל. אם כן, אין בפי מילים לומר אליכם". כשסיים דבריו אלו, ירד מהבימה.

"רבי, רבי", נענו אחדים מהקהל, "הרי עבור כך קראנו לכבודו - כדי שיראה לנו את הדרך הנכונה". ענה להם הרב קופרשטוך: "עכשיו לכו לבתיכם, ובערב תתקיים אסיפה בהשתתפות כל הקהל".

בשעת האסיפה דיבר הרב קופרשטוך דברים חוצבי להבות והסביר לקהל באריכות הדרושה את גודל מצות שמירת השבת ועונש מחלליה. 'דברים חדים' אלו ננעצו עמוק בלב כולם, ומני אז שבה מנוחת השבת אל תושבי העיירה.

בפועל, נראה שלא כיהן שם הרב קופרשטוך כרב - כהוראת הרבי הריי"צ.

פסטוב

לאחר כשנתיים בהם התגורר בדולהינוב, שם ניהל את הישיבה שפתח, הוזמן הרב קופרשטוך לכהן כרבה החבד"י של העיירה פסטוב. הרב קופרשטוך קיבל על עצמו את משרת הרבנות והעתיק לשם את מגוריו יחד עם בני משפחתו.

כשעזב את העיירה דולהינוב, ר' חיים - חתנו של רב קהילת ה'מתנגדים' בעיירה - לקח על עצמו את ניהול הישיבה ולקראת מלחמת העולם השנייה הישיבה נסגרה.

פסטוב,
מראה
כללי

חן מיוחד היה לה לעיירה זו, תושביה היהודים אשר מנו את רובם של תושבי העיירה, הקימו בתי כנסת, חברא קדישא, גמחי"ם ומוסדות חסד שונים וזה לאחר חורבנה הכמעט מוחלט של הקהילה שנגרם במלחמת העולם. כחלק מתקומה זו הביאה הקהילה החדשנית את הרב קופרשטוך לכהן כרבם.

בתקופת כהונתו של הרב קופרשטוך בפסטוב ביקשה ממנו הנהלת ישיבת תומכי תמימים בורשה שישולח על-ידם לארצות הברית לגיוס כספים לטובת הישיבה. גם בשנת תרצ"ג עלתה הצעה זו, אך נראה שהדבר לא בא לידי פועל בשתי הפעמים.

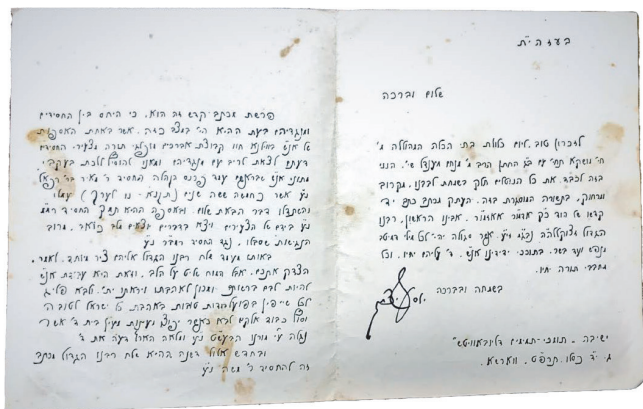
בשנת תרפ"ט הוזמן הרב קופרשטוך לחתונת הרבי נשי"ד עם הרבנית חיה מושקא בתו השניה של הרבי הריי"צ, שנערכה ביי"ד כסלו בורשה. בהגיעו, זכה הרב קופרשטוך שהרבי הריי"צ כיבדו להיות עד בכתובה יחד עם הרה"ח ר' דב (בערל) משה שמוטקין.

לחתונת הרבנית שיינא הי"ד, בתו הקטנה של הרבי הריי"צ, שהתקיימה ביי"ד סיון תרצ"ב בעיירה לנדוברוב, לא הוזמנו רבים. אך הרב קופרשטוך היה מיחידי הסגולה אותם הרבי הריי"צ הזמין. הרב קופרשטוך הלך בראש קהל המלווים של הרבי הריי"צ והחתן ר' מנחם מענדל הורנשטיין הי"ד לבענדעקיש ולחופה שם כיבד אותו הרבי הריי"צ בקריאת הכתובה.

הרה"ח ר' דב (בערל) משה שמוטקין

הרב קופרשטוך בתקופת החתונה

התשורה שחולקה בחתונת הרבי נשי"ד אותה קיבל הרב קופרשטוך